

Representantforslag 71 S

(2012–2013)

fra stortingsrepresentantene Steinar Reiten, Kjell Ingolf Ropstad og Geir Jørgen Bekkevold

Dokument 8:71 S (2012–2013)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Steinar Reiten, Kjell Ingolf Ropstad og Geir Jørgen Bekkevold om tiltak for å styrke norsk industri

Til Stortinget

Bakgrunn

Norge har lange industrielle tradisjoner. Basert på bruk av naturgitte forutsetninger og høy kompetanse har industrien lagt grunnlaget for det velferdssammenhengende Norge er i dag. Det er i dag en klar todeling av norsk industri. Mens tradisjonelle næringer sliter tungt, opplever olje- og offshorerelatert virksomhet formidabel vekst. For petroleumsintensiv virksomhet er mangel på kvalifisert arbeidskraft et sterkt hinder. For eksportintensiv virksomhet er pris- og kostnadsutvikling det viktigste hinderet.

Store deler av industrien konkurrerer i et internasjonalt marked. Vilkår i Norge som utformes helt ulikt de vilkårene utenlandske aktører har, kan svekke bedriftenes konkurransevne og få som konsekvens at virksomheter legges ned eller fortrenses av nyetablert kapasitet i land med bedre rammevilkår. Det kan føre til tap av arbeidsplasser, verdiskaping, bosetting, kompetanse og forskning/teknologiutvikling. Forslagsstillerne mener det nå, mer enn noen gang, er viktig at norsk industri må sikres forutsigbare og konkurransedyktige rammevilkår.

Skatter og avgifter

Den særnorske formuesskatten fører til at noen bedrifter tar ut mer utbytte til eierne for å finansiere eiernes formuesskatt. Spesielt gjøres dette i familieeide selskap med spredt eierskap. I tillegg demper

den investeringslysten i produksjonsutstyr og favoriserer investeringer i fast eiendom. Den er også en ekstra beskatning av norsk kapital sammenliknet med kapital eid fra utlandet.

De fleste land Norge vanligvis sammenligner seg med, har avskaffet formuesskatten. Blant OECD-landene er det bare Frankrike, Sveits, Spania, Island og Norge som har formuesskatt. Av disse har Norge de svakeste skjermingsordningene for næringsformue, eller såkalt «arbeidende kapital».

Formuesskatten på arbeidende kapital er spesielt tyngende hvis bedriften er inne i nedgangstider, underskuddsår grunnet ekspansjon, har behov for å bygge opp egenkapital, eller kapitalen er langsiktig investert i prosjekter som ikke gir løpende avkastning til eierne. Formuesskatten skaper en likviditetsutfordring for mange gründere og familiebedrifter – særlig i situasjoner hvor aksjene i et selskap prises høyt på forventninger om fremtidig inntjening, mens selskapet ennå ikke tjener penger; typisk for mange forsknings- og kunnskapsbaserte bedrifter. I disse tilfellene kan formuesskatten på arbeidende kapital fremtvinge salg av eiendeler/selskapsandeler eller tapping av kapitalen investert i selskapet for å dekke formuesskatten. Effekten er redusert verdiskaping og færre arbeidsplasser. Verdiskapingen fra privateide foretak har gått ned, til 31 pst. i 2010, til tross for at sysselsettingen i det samme området har økt.

Et fritak for formuesskatt for arbeidende kapital vil ta bort den skattediskrimineringen som norske, private eiere har relativt til offentlige eiere og utenlandske eiere i dag, og dermed stimulere nasjonalt, privat eierskap. Det vil dermed ta bort en konkurranseulempe som det norske kapitalmarkedet har for innenlandske investorer.

Investeringene i industrien er redusert kraftig siden 2008, og få bedrifter utenom næringsmiddel, petroleumsraffinerer og kjemisk industri, investe-

rer. Målt i reelle kroner er investeringene i industrien lavere enn nivået på slutten av 1990-tallet, for ti år siden. For hvert år som går, blir maskiner og produksjonsutstyr eldre. Dansk industri har samme analyse, og for å møte denne utfordringen fremmet den danske regjeringen et forslag om et «investeringsvindu» for dansk verdiskaping.

Storbritannia vedtok en skattereform for bedriftsbeskatning i 2009 for å «fremme investeringer i forskning og vareproduksjon». Norge står dermed i en situasjon i 2013 der flere naboland har forbedret skattereglene for investeringer i maskiner og produksjonsutstyr.

Forslagsstillerne mener regjeringen snarest bør gjøre en analyse av hva som har skjedd i viktige konkurrentland og foreslå tiltak som skal sikre at norske bedrifter opprettholder konkurransekraften.

Forutsigbare og stabile rammebetingelser

Industrien er viktig for verdiskaping og arbeidsplasser, men også for utvikling av ny teknologi som trengs for å skape et mer miljøvennlig samfunn. Klimaendringene og faren for global oppvarming er en av nåtidens største utfordringer. Det kreves innsats på mange fronter, og også industrien må bidra. Norsk industriell erfaring og kompetanse må benyttes til å utvikle eksisterende industri og samtidig være en viktig premissleverandør på tiltakssiden inn mot det fornybare samfunnet. Forslagsstillerne vil derfor ha et tettere samarbeid med industrien for løsninger som både ivaretar industriens behov og i tillegg svarer på de politiske utfordringene som klimaendringene stiller landet overfor.

Industrien er en nødvendig bidragsyter til å løse nye, store miljø- og klimautfordringer. Industrien leverer blant annet viktige miljøløsninger til for eksempel transportindustri, som energieffektiverende løsninger, løsninger for CO₂-rensing, og utslippsreduserende løsninger. I tillegg har norsk industri teknologisk og industriell kompetanse til å levere løsninger for ny fornybar energi, kanskje særlig når det gjelder vind til havs.

Norge trenger en samlet og helhetlig politikk for klima, energi og næringsutvikling. En samlet politikk på disse feltene vil skape muligheter også for grønn verdiskaping, som i neste omgang vil gi grobunn for videre innovasjon og teknologiutvikling i Norge. Forslagsstillerne mener det er viktig at ikke-fornybar kraft ikke blir en konkurranseulempe for industrien, for eksempel gjennom nye krav og direktiver fra EU, herunder kvotehandelsdirektivet. Forslagsstillerne ønsker en politikk som er pådriver for forsknings- og innovasjonsprogrammer som støtter produktutvikling og medvirker til å lokalisere pilot- og demonstrasjonsanlegg for nye miljøvennlige teknologier og fornybar energi til Norge for å posisjonere norske løsninger for et globalt marked.

Industri og øvrig næringsliv trenger stabile rammebetingelser for å sikre videreutvikling, og særlig gjelder dette ved nyinvesteringer. Enhver usikkerhet bidrar til risiko som senker avkastningen på nye investeringer i produksjon og forskning. I Norge er det en altfor stor tendens til at rammebetingelsene endres fra år til år, og bedriftene utsettes for at forskningsfond fjernes over natten, nytolkninger av skatteregler som Skattefunn, nye avgifter og endrede planer for miljø og klima. Dette er uheldig og bidrar til lavere investeringer og mindre lønnsomt næringsliv.

En periode på 1990-tallet var det få endringer av rammebetingelsene for næringsliv i Norge, og dette bidro til et kraftig oppsving i investering, og sysselsetting i industri og annen verdiskaping. De siste femten årene har det vært en rekke endringer i industriens rammebetingelser fra år til år. Mens f.eks. Sverige innførte (grønne) elsertifikater for fornybar kraftutbygging i 2003, brukte Norge årene frem til 2012 på en rekke forskjellige ordninger før Norge i 2012 sluttet seg til det svenske elsertifikatmarkedet. Resultatet har vært en betydelig oppgang i svensk investering i vindkraft fra 2005, mens de norske investeringene har vært svært lave, først og fremst på grunn av usikkerhet om rammebetingelsene fra år til år.

I Norge har produksjonen ved vindkraftverkene økt fra ca. 1 TWh i 2005 til 1,6 TWh i 2012 (+60 pst.). I Sverige har vindkraften økt fra knapt 2 TWh i 2005 til over 7 TWh i 2012 (+250 pst.). Dette er en enkel illustrasjon av hva som skjer når det innføres et forutsigbart og stabilt virkemiddel kontra et uforutsigbart virkemiddel. Kostnaden for vindkraften er om lag den samme, kraftprisen er den samme, vinden er den samme og den politiske målsettingen om utbygging er den samme. Men i det usikre systemet som ble endret fra år til år økte produksjonen med 60 pst., mens stabile rammebetingelser gav en økning på 250 pst.

Forslagsstillerne mener dette viser behovet for gode, stabile og forutsigbare rammebetingelser.

Avskrivningssatser

De siste fem årene har skattemyndighetene gjennomført en skjult økning av skatten for produksjonsbedrifter gjennom innstramming av reglene for avskrivning. Blant annet har aluminiumsverkene i Sunndal og Mosjøen fått redusert avskrivningssatsen for produksjonsutstyr fra 20 pst. (maskin) til 4 pst. (bygg) eller alternativt 10 pst. (bygg med levetid under 20 år, ny avskrivningsmulighet fra 2012). Skattemyndighetene har også gjort tilsvarende innstramminger for en del andre bedrifter som har investert i nytt produksjonsutstyr de siste ti årene. Bedriftene, Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) og Norsk Industri har pekt på at innstrammingen ikke er i tråd

med skattereformen fra 1992, og har varslet at de ønsker å prøve dette i rettsvesenet.

I statsbudsjettet for 2012 endret Stortinget skatte-
loven slik at produksjonsinnretninger med levetid
mindre enn 20 år kan avskrives med 10 pst. isteden-
for 4 pst. Forbedringen på seks prosentpoeng betyr en
lettelse på 80 mill. kroner av en tidligere skatte-
skjerpelse på 190 mill. kroner. Industribedriftene
med slike driftsmidler må altså fortsatt betale 110
mill. kroner mer i skatt enn før endringen.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang
av norsk industris rammevilkår, herunder avskriv-
ningsreglene, og fremme forslag om tiltak som skal
sikre at norske bedrifter opprettholder konkurranse-
kraften.

22. mars 2013

